

Licht verstandelijke beperking en zwakbegaafdheid

Het programma GeestKracht van FNO wil dat elke jongvolwassene (16-35 jaar) zichzelf kan zijn en ook met een psychische kwetsbaarheid krachtig kan (blijven) meedoen in de maatschappij. GeestKracht richt zich op preventie van het ontstaan van psychische problemen, op het beperken van de praktische gevolgen ervan en op het bevorderen van maatschappelijke participatie.

Over wie hebben we het?

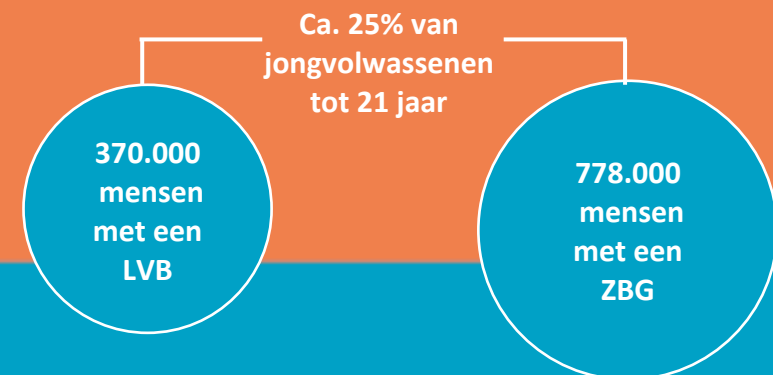
Mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) hebben een IQ tussen de 50 en 70. Vaak worden mensen met een IQ tussen de 70 en 85 die niet sociaal redzaam zijn ook meegenomen in de definitie (Woittiez et al., 2019). Er zijn echter vooraanstaande behandelaars die meer expliciet onderscheid maken tussen LVB en zwakbegaafdheid (ZBG), omdat er grote verschillen zouden zijn tussen een LVB (IQ tussen 50 en 70) en zwakbegaafdheid (IQ tussen 70 en 85) (Wieland, 2019).

Mensen met een LVB kunnen in het dagelijks leven problemen ondervinden. Onder andere door verminderde conceptuele (bijvoorbeeld lezen, schrijven, rekenen), sociale (bijvoorbeeld communiceren, oplossen van sociale problemen) en praktische vaardigheden (bijvoorbeeld persoonlijke verzorging, gebruikmaken van openbaar vervoer) (Kenniscentrum LVB, 2021).

Cijfers en (ontbrekende) feiten

Een licht verstandelijke beperking (LVB) is vaak niet zichtbaar of wordt niet herkend. Studies laten zien dat LVB veel voorkomend is:

- 155.300 leerlingen (gemiddeld 58,7%) op het vso, praktijkonderwijs, vmbo met lwoo en entreeonderwijs hebben een LVB (Sociaal Cultureel Planbureau, 2020).
- Naar schatting neemt 45-60% van de mensen met een LVB niet deel aan de arbeidsmarkt, heeft 29,5% van de daklozen een LVB en heeft 30-50% van de mensen met een LVB te maken met psychische problemen (Kenniscentrum LVB, 2021).
- Schattingen lopen uiteen van tussen de 30 en 50% (ongeveer 550.000 mensen) tot aan drievierde keer zo vaak als mensen zonder verstandelijke beperking (Einfeld et al., 2011; Munir, 2016).
- Circa 25% van de jongvolwassenen tot 21 jaar hebben een LVB of een ZBG.

Effecten van LVB en psychische kwetsbaarheid

Het effect van de combinatie van een licht verstandelijke beperking (LVB) en psychische kwetsbaarheid bij volwassenen is nog weinig onderzocht. In het overzicht staan verschillende thema's rondom psychisch welbevinden die spelen in het leven van jongvolwassenen met een LVB. (bewerkt uit Didden et al., 2017)

Domeinen	Voorkomende problematiek
Emotioneel welbevinden.....	<ul style="list-style-type: none">○ Negatief zelfbeeld○ Hechtingsproblematiek○ Onzichtbaarheid van de beperking
Persoonlijke relaties.....	<ul style="list-style-type: none">○ Conflictueuze relaties, huiselijk geweld○ Psychiatrische problematiek die dagelijkse relaties (persoonlijke, maar ook begeleidingscontacten) beïnvloedt○ Beïnvloedbaar voor misbruik door anderen
Materieel welbevinden.....	<ul style="list-style-type: none">○ Oplopende schulden○ Gebrek aan huishoudelijke vaardigheden
Persoonlijke ontwikkeling.....	<ul style="list-style-type: none">○ Ontbreken aan zinvolle dagbesteding of werk○ Persoonlijke hygiëne sterk verwaarloosd○ Onvoldoende toegang tot medische voorzieningen○ Gebrek aan cognitieve vaardigheden als lezen, schrijven, rekenen○ Ontbreken aan diploma's, weinig baanperspectief
Lichamelijk welbevinden.....	<ul style="list-style-type: none">○ Zware verslaving aan of problematisch gebruik van drugs, alcohol en/of andere middelen inclusief internet en gamen○ Seksuele problematiek waaronder wervend of grensoverschrijdend gedrag
Zelfbeschikking.....	<ul style="list-style-type: none">○ Mogelijk sprake van bemoeizorg, justitieel toezicht
Sociale integratie.....	<ul style="list-style-type: none">○ Veelvuldig delictgedrag met risico op recidive (diefstallen, openbare agressie of dronkenschap, zedendelicten, huiselijk geweld)○ Externaliserende gedragsproblematiek○ Gebrek aan sociale en communicatieve vaardigheden, met name rond conflicthantering en/of weerbaarheid
Rechten.....	<ul style="list-style-type: none">○ Ontkennen van noodzaak van ondersteuning, zorgmijndend gedrag○ Wantrouwen jegens hulpverleners